

Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen Korte mededelingen

Dode vliegen hangen niet aan het vensterglas, tenzij ...

Een vlieg kan verticaal over een glad oppervlak lopen dankzij zuignapjes aan de poten. Als een vlieg doodgaat werken die zuignapjes niet meer. De vlieg valt. In de nazomer vind je soms wél dode vliegen die nog aan het vensterglas hangen (fig. 1). Bovendien zijn deze vliegen omgeven door een witte hof. Deze vliegen zijn dan gedood door een schimmel. De witte hof wordt gevormd door de weggeschoten sporen van deze schimmel.

De schimmel zou na de infectie eerst het centrale zenuwstelsel zodanig verstoren dat de vlieg een hoge standplaats zoekt, die ideaal is voor de verspreiding van de sporen. Dit zou echter vergeefse moeite zijn als de vlieg naar beneden zou vallen. Deze zomer bleek mij dat de schimmel een veiligheid inbouwt om de vlieg op zijn positie te fixeren. Zowel binnen als buiten aan ramen en kozijnen vond ik zeker een tiental dode vliegen die met hun uitgestoken tong aan de ondergrond waren vastgeklemd. Als de vliegen met hun kop omlaag zitten op het moment van vastplakken, klapt het lichaam na de dood om omdat de poten

geen houvast meer hebben; de vlieg hangt dan aan zijn tong. Zaten ze met de kop omhoog, dan lijkt het dat ze na het vastplakken en de dood normaal met de poten op de ondergrond zitten. Met een prepareernaald konden de poten echter worden opgetild, waarbij bleek dat ze geen functie meer hadden bij het vast blijven zitten van de vlieg; het enige hecht punt was de tong.

De tong zit erg goed vast gelijmd op de ondergrond. Enkele malen zag ik alleen een vastgeplakte tong zitten, éénmaal zelfs een tong met een kop er aan vast: vermoedelijk hebben koolmezen de vliegen van het raam en het kozijn geplukt.

Er zijn verschillende soorten schimmels die vliegen aantasten, bijvoorbeeld binnen de genera *Entomophthora* en *Strongwellsea*. Alexopoulos et al. (1996) geeft een afbeelding met een vlieg die is aangetast door *Entomophthora muscae* Cohn. Op die afbeelding is duidelijk de uitgestoken tong te zien. De tekst vermeldt dit echter niet en er wordt ook geen melding gemaakt van eventuele andere schimmelsoorten die hetzelfde verschijnsel zouden kunnen teweegbrengen. Wel wordt beschreven dat met schimmels geïnfecteerde vliegen worden aangetroffen op ramen die lange tijd niet ge-

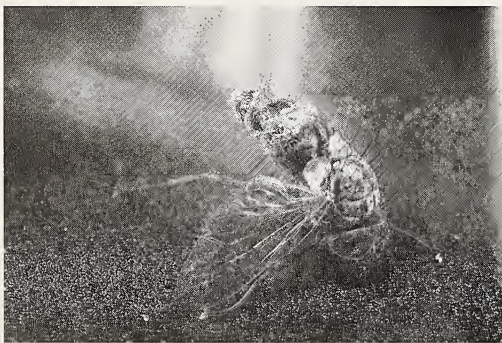

Fig. 1. Twee voorbeelden van vliegen die met hun tong vast zitten aan het glas. De tong is bij de vlieg op de tweede foto nog net zichtbaar (foto's: Th. Heijerman).

wassen zijn. Dit is beslist niet waar! De ramen bij mij thuis worden regelmatig schoon gemaakt, zowel binnen als buiten. Bovendien zaten er buiten vliegen op een raam(kozijn) op het zuidwesten. In ons klimaat gaat daar regelmatig water langs. Ook op boombladeren (balsempopulier, abeel en een vijg in een tuin) heb ik verschimmelde vliegen gezien. Ik heb er toen niet op gelet of de tong was uitgestoken.

Literatuur

ALEXOPOULOS, C. J., C. W. MIMS & M. BLACKWELL, 1996. *Introductory Mycology*, 4th ed. Wiley, New York/London.

B. Bloemsmā, Snippenbos 21, 1974 XW IJmuiden.

Nieuwe wantsen voor Schiermonnikoog (Heteroptera) II

Van het Waddeneiland Schiermonnikoog waren tot dusverre 120 soorten wantsen bekend (Aukema & Cuppen, 1996). Dat de fauna van het eiland nog lang niet uitputtend in kaart is gebracht, blijkt uit het volgende overzicht van 17 soorten, die in de week van 7 tot 13 juni 1996 voor het eerst op Schiermonnikoog werden gevangen.

Miridae: *Chlamydatus saltitans* (Fallén), *Orthotylus flavosparsus* (C.R. Sahlberg), *Lygus pratensis* (Linnaeus), *Liocoris tripustulatus* (Fabricius), *Orthops basalis* (A. Costa), *O. campestris* (Linnaeus) en *Capsus ater* (Linnaeus).

Nabidae: *Nabis pseudoferus* (Remane).

Anthocoridae: *Orius majusculus* (Reuter).

Berytidae: *Berytinus minor* (Herrich-Schaeffer).

Lygaeidae: *Nysius ericae* (Schilling), *N. senecionis* (Schilling), *Geocoris grylloides* (Linnaeus) en *Peritrechus geniculatus* (Hahn).

Rhopalidae: *Rhopalus parumpunctatus* (Schilling) en *Rhopalus tigrinus* (Schilling).

Pentatomidae: *Dolycoris baccarum* (Linnaeus).

Op enkele uitzonderingen na betreft het soorten, die al van één of meer van de Nederlandse en Duitse Waddeneilanden bekend waren (Aukema & Woudstra, 1989; Bröring et al., 1993). *Orthops basalis* was bekend van Terschelling, maar werd nog niet waargenomen op de Oost- en Noordfriese Eilanden. *Liocoris tripustulatus* en *Nysius senecionis* werden nog niet vermeld van de Noordfriese Eilanden; de eerste was al gemeld van Ameland en Terschelling en de tweede van Terschelling en Texel.

Rhopalus tigrinus was vóór 1996 uit ons land alleen bekend van een enkele vondst in Zeeuws-Vlaanderen, maar bleek het afgelopen jaar op veel meer plaatsen in Nederland voor te komen, waaronder ook Texel en Terschelling (Aukema et al., 1997).

Literatuur

AUKEMA, B. & J. CUPPEN, 1996. Nieuwe wantsen voor Schiermonnikoog (Heteroptera). – *Ent. Ber., Amst.* 56: 131-133.

AUKEMA, B., D. J. HERMES & J. H. WOULDSTRA, 1997. Interessante Nederlandse wantsen (Hemiptera, Heteroptera). – *Ent. Ber., Amst.* 57: 165-182.

AUKEMA, B. & J. H. WOULDSTRA, 1989. Wantsen van de Nederlandse Waddeneilanden (Hemiptera: Heteroptera). – *Ent. Ber., Amst.* 49: 121-132.

BRÖRING, U., R. DAHMEN, V. HAESELER, R. VON LEMM, R. NIEDRINGHAUS & W. SCHULZE, 1993. Dokumentation der Daten zur Flora und Fauna terrestrischer Systeme im Niedersächsischen Wattenmeer. – *Ber. Ökosystemforsch. Wattenmeer* 2 (2): 1-207.

Berend Aukema, Plantenziektenkundige Dienst, Sectie Entomologie, Postbus 9102, 6700 HC Wageningen.